

Eigenwijze fietsen

Door Manuel Stoffers

Fietslees

Human Powered Vehicles zijn een ode aan de menselijke vindingrijkheid. Je vindt ze op de meest onverwachte plekken. Bijvoorbeeld in het februari-nummer van *Hoogtelijn*, het blad van de Koninklijke Nederlandse Klim- en Bergsportvereniging. Aan de voet van de Eiger Nordwand bedacht de Zwitserse timmerman Christian Bühlmann honderd jaar geleden de velogemel (zeg: *velogemel*): een houten slee in de vorm van een loopfiets. Een eensporige slee dus, compleet met stuur. Bij nader inzien eigenlijk niet zo gek. Bühlmann was 's zomers overtuigd geraakt van het praktisch

nut van de (safety)fiets, die toen nog als een nieuw vervoermiddel gold. Kon hij voor de wintertijd niet net zo'n kwam de eensporig transportmiddel bedenken? Bühlmanns uitvinding werd een lokaal succes en is tot op de dag van vandaag in gebruik. Voor 490 Zwitserse Franken kun je er zelf een bestellen. Dan kun je ook meedoen aan de 'wereldkampioenschappen' Velogemel die sinds 1996 jaarlijks in Grindelwald worden georganiseerd. Bekijk van tevoren wel even wat velogemel-filmpjes op Youtube. Helemaal ongevaarlijk is het niet...

Vrachtstep

Een andere ongebruikelijke HPV op een andere onverwachte plek is te vinden in het lente-nummer van *De Vogel-vrije Fietser*. De chukudu (zeg: *tsjoekoedo*) lijkt net als de velogemel op een houten loopfiets. Maar terwijl de velogemel geen wielen heeft, heeft de chukudu geen

zadel. Eigenlijk is het een step, waarop de berijder met één knie rust en met het andere been stept. Maar dan wel een enorme step. Hij wordt veel gebruikt voor het downhill vervoer van zware vrachten rond Goma, een stad in het oosten van Congo. Tot 700 kg kan ermee getransporteerd worden. De foto's van Teun Voeten in *De Vogel-vrije Fietser* tonen chukudu's die zwaar beladen zijn met trossen bananen, balen stro of grote pakketten met houtskool. De steps zijn grof gebouwd van gerecycled materiaal, maar hebben wel een primitieve vorm van vering: de lange houten draagbalk hangt in springveren of autobandrubber aan de voorvoet. De massief houten 20"-wielen zijn beslagen met stukken autoband, net als de eenvoudige achterrem.

Oude designfiets

Elders in dit nummer van *De Vogel-vrije Fietser* nog meer aandacht voor "eigenwijze fietsen," maar dan ontworpen door en voor trendy fietsliefhebbers uit het rijke Westen. Het gaat om recente fietsontwerpen van jonge Nederlandse vormgevers. Mijn oog viel meteen op het model van Herman van Hulsteijn: een fiets met een roestvrij stalen C-frame dat het zadel laat 'zweven.' "Supercomfortabel," aldus de ontwerper. Maar is het inderdaad iets nieuws? Waar had ik

deze constructie ook al weer eerder gezien? Even naspeuren in mijn collectie fietsboeken leverde al snel een treffer op: in 1891 kwam de Franse fietsproducent Manufacture Française d'Armes uit Saint-Étienne met zijn *Hirondelle* (zwaluw) *superbe*. In plaats van een diamantframe bedacht de fabrikant een C-frame voor deze *bicyclette*. Net als bij Van Hulsteijn ging het daarbij vooral om het comfort.

Zoals Van Hulsteijn harde maar snelle racefietsbandjes op zijn fiets preferereert, zo koos de fabrikant voor de *Hirondelle superbe* voor massieve rubberbanden: het gebruik van de indertijd nog maar net leverbare en erg kwetsbare luchtbanden kon zo worden vermeden, terwijl het comfort toch aanmerkelijk verbeterde.

Bourgondische fiets

Tenslotte nog iets over de eerste uitgave van *De Wereldfietser* van dit jaar. Het is een aantrekkelijk nummer met als speciaal thema *Pelgrimages op de fiets*. Dat levert inspirerende verhalen op. Een mooie plaatjes. In een artikel van Jeroen Gooskens over de verschillende soorten hendaagse fietspelgrims ("de zoekers", "de avonturiers", "de snoevers" enzovoort) komen ook "de Bourgondiërs" aan bod: "Deze levensgenieters vinden alles lekker... dit zijn geen reizigers op de vlucht, maar mensen die hun positieve instelling als een tweede huid met zich mee dragen." En wat verzorg illustratrice Margon van Borken als afbeelding bij deze levensgenieters? Je raadt het al: een ligfiets.

